

24 april 2009: Bezoek Nationaal Park Oosterschelde

Introductie:

De Oosterschelde is een ongekend natuurgebied. Een bijzonder gebied met een buitengewoon ecosysteem. Wat dacht je van de planten die zich hebben aangepast aan leven in zout of brak water? En al die verschillende, soms zeldzame, soorten vogels? Ook onder water wacht een wereld vol leven. Katvissen, anemonen, kokerwormen, koralen en wieren, schelpdieren en vissen met tot de verbeelding sprekende namen als snotolf en botervisje leven hier in het schone water. Dat de Oosterschelde op 8 mei 2002 is aangewezen als Nationaal Park is eigenlijk niet meer dan logisch.

Met 37.000 hectare is het het grootste Nationaal Park van Nederland en één van de belangrijkste vogelgebieden van Nederland. Bijzonder is dat het park ook van economisch belang is. De visserij, aquacultures (mosselen en oesters), beroepsscheepvaart en recreatieondernemingen leven van de Oosterschelde. Daarnaast fungeert het gebied als 'studeerkamer' en 'laboratorium' voor wetenschappers.

Wat komt iemand met een lichamelijke beperking tegen bij de voorbereiding:

- De website.
Via de website www.oosterschelde.nl kan allerhande informatie over dit nationale park worden verkregen. Het is zeer opvallend dat er noch op de website van het nationaal park Oosterschelde noch op enigerlei schriftelijke wijze (flyer, brochure, folder) informatie is te vinden voor mensen met een lichamelijke beperking, waaronder visueel gehandicapten.
- Informatie op papier.
Er zijn folders met kaartmateriaal over het wel en wee van het nationaal park en de mogelijke natuuractiviteiten.
Ook hier nauwelijks of geen informatie over de mogelijkheden in het nationaal park voor mensen met een beperking.

Bezochte locaties in het NP Oosterschelde:

Vanuit het Nationaal Park Oosterschelde is de wens geuit het bezoek te concentreren op:

- het informatiecentrum Neeltje Jans;
- het Parelpad Neeltje Jans;
- het Weegbrughuisje als toekomstig info-punt nabij Kerkwerve/Heerenkeet
- de rondvaartboot "Onrust" in Burghsluis en
- het natuurpad in de Prunjepolders, plan Tureluur.

1. Informatiecentrum Neeltje Jans:

Neeltje Jans, midden gelegen op de Oosterscheldedam, is per auto via de N 57 heel goed bereikbaar. Er gaat een lijndienst van Conexxion, lijn 133 Oude Tonge – Middelburg over de pijlerdam die een halte heeft bij het Deltapark Neeltje Jans.

Vanaf de N 57 zijn er geen aanwijzingen dat men op Neeltje Jans naar het informatiecentrum kan rijden; op de aanwijsborden van de ANWB staat wel het Topshuis aangegeven. Indien men aan komt rijden op de grote parkeerplaatsen - zeer ruim opgezet en ook geschikt voor touringcars-, zijn er in directie omgeving van het Topshuis/informatiecentrum twee smalle parkeerplaatsen voor gehandicapten te vinden.

Op Neeltje Jans, in een aanpalend gebouwtje van het Topshuis, is een klein maar gedegen informatiecentrumpje gevestigd.

Dit informatiecentrum is een onderdeel van de kraal van informatiepunten die rondom de Oosterschelde zijn geformeerd. De informatievoorzieningen zoals de zuilen zijn niet echt "hufferproof" maar tot nu blijft alles heel.

Het intieme, zeer overzichtelijke informatiecentrum nabij het Topshuis is onbemand en van 's morgens 09.00 uur tot 's avonds 18.00 uur geopend.

Er is een kleine expositie ingericht met een aantal mogelijkheden tot interactie en op een beeldscherm is de hele dag een film over de ontstaansgeschiedenis van de Oosterscheldedam en alles wat daarmee samenhangt te zien.

Voor de entree van het informatiecentrum ligt een bordes met een hoogte van 2,5 cm. Deze drempel is niet noodzakelijk maar wel hinderlijk voor rolstoel- en rollatorgebruikers. Deze drempel

heeft ook tot gevolg dat het voor rolstoelers e.d. lastiger is om voor de bedieningsknop van de toegangsdeur te rijden. Voor rolstoelgebruikers is er een automatische schuifdeur en de bedieningsknop aan de buiten- en binnenzijde van het gebouwtje is op de juiste hoogte aangebracht.

Bij binnenkomst van de informatie/expositieruimte is de ruimte om voor rolstoelers en scootmobielen te manoeuvreren voldoende; ook de in de ruimte zelf is er voldoende manoeuvreerruimte.

In de expositieruimte is een *recreatiekaart* met *bedieningsknoppen* opgehangen. Voor rolstoelgebruikers is de kaart goed leesbaar maar onder de bedieningsknoppen zijn enkele grote stenen neergelegd die de rolstoelgebruiker toch wat hinderen. Vervolgens kan, met name voor staande personen, in zogenaamde *duikbrillenkasten* naar allerlei voorwerpen worden gekeken. Boven deze duikbrillenkasten bevindt zich nog een *klep* met daaronder allerlei leuk en onderhoudend informatiemateriaal. Dit is voor kleine mensen en mensen in een rolstoel helaas niet te bekijken.

In het midden van de ruimte is een zogenaamde '*parel*' (een informatiebol) met kleine afbeeldingen geplaatst waarbij de bovenste afbeeldingen moeilijk te zien zijn voor rolstoelgebruikers en slechtzienden.

De *activiteitenkalender* -waar kun je wat doen op welke moment- is een mooi informatiepaneel, maar voor kleine mensen en mensen die rolstoelgebonden zijn niet geschikt. De letters op een witte achtergrond zijn klein en daardoor is het geheel, zeker vanuit een rolstoel, nauwelijks te lezen.

Er is een *rek* met *informatiefolders* met een bedieningshoogte van 1,2 tot 1,6 m. Het uitnemen van folders van de bovenste plank is voor rolstoelgebruikers onmogelijk.

Er is een *wand* met een *beeldscherm* met pal onder het scherm een zitbank. Voor het beeldscherm zelf ontbreekt een zitgelegenheid, met name voor mensen die slecht ter been zijn dan wel rugklachten hebben en niet zo lang kunnen staan om de videofilm in het geheel te bekijken.

2. Het PARELPAD, een natuurwandelpad op Neeltje Jans:

Ruim 150 meter vanaf de informatieruimte NP Oosterschelde, nabij het Topshuis, begint het zogeheten *Parelpad*. Dit natuurpad op Neeltje Jans is één van de vele wandelpaden die er aan de boorden van het Nationaal Park Oosterschelde zijn gerealiseerd. Het is een natuurpad door een opgespoten duingedeelte, dat allerlei informatie geeft over de ontstane en toekomstige natuur van dit gedeelte van de Oosterschelde. Het pad is 2 kilometer lang. Via een geasfalteerd pad vanaf het Topshuis is het natuurwandelpad goed te bereiken.

De toegang tot het pad begint met een helling met een hoogteverschil van 1,8 m en kan door een rolstoelgebruiker niet zonder hulp bereden worden. De gebruiker van een stabielere scootmobiel zal ook begeleid moeten worden, omdat de onderkant van de toegang helemaal schuin afloopt. Het is erg gevaarlijk voor rolstoelers deze helling alleen op te gaan omdat het risico om terug te rijden en om te vallen duidelijk aanwezig is.

Indien men de helling overwint komt men op een pad van 1.2 m. breed dat

halfverhard is, maar wel goed berijdbaar voor rolstoelen en scootmobielen.

Langs maar ook op het pad groeien roosjes en duindoornen die wel een risico vormen voor de banden van de rolstoelen. Indien men aan een dergelijk natuurpad begint moet men ook veilig de eindbestemming kunnen bereiken. Vanwege de doornen, die door het pad heen groeien en met de jaren venijniger worden, is dat niet het geval. Ook bij de afgang aan het einde van het pad zullen rolstoel- of scootmobielgebruikers begeleid en geholpen moeten worden.

Daarenboven is de belevingswaarde van het pad en de omgeving (horizon) voor kleine mensen en mensen in een rolstoel, ten opzichte van niet-gehandicapte mensen, zeer beperkt. Dit komt omdat de opgroei van de duindoornen al vrij hoog is. De belevingswaarde van het pad wordt mede bepaald vanwege het weidse uitzicht dat men heeft over de monding van de Oosterschelde.

Langs het pad zijn objecten, *parelbollen*, neergezet. Een uitstekend informatiepaneel waarvan zelfs werkopdrachten kunnen worden geplukt. Naast de parelbollen staan paaltjes met telefoonnummers zodat men allerlei wetenswaardigheden over het gebied kan opvragen. Deze interactieve informatiemogelijkheden zijn zeer uitnodigend. Evenwel, de *parelbollen* liggen 1 m. van het pad, zodat de leesbaarheid, ook vanwege de kleine letters op de bol, voor rolstoelgebruikers minder aantrekkelijk is. Daarenboven kan met alleen van de *telefoonpaaltjes* gebruik maken indien men op dat moment over een mobiele telefoon beschikt. Aan of nabij het wandelpad is geen rust- of zitgelegenheid.

3. Het Weegbrughuisje Kerkwerve als toekomstig info-centrum.

In de directe nabijheid van van Kerkwerve op het eiland Schouwen-Duiveland zal het Overlegorgaan Nationaal Park Oosterschelde een informatiepunt aan de bestaande infocentra van dit natuurgebied toevoegen. Het Weegbrughuisje nabij Kerkwerve, ter hoogte van de Heerenkeet (een bekendvisrestaurant in de verre omgeving) is een authentiek gebouwtje dat vanaf 1953 tot enkele jaren geleden een functie heeft vervuld bij het wegen van landbouwproducten op het moment dat die vanuit schepen, die afmeerden in het nabij gelegen haventje, werden overgeladen op vrachtauto's of andersom. In 2009 zal gestart worden met de verbouwing en inrichting.

Het weegbrughuisje ligt op een steenworpafstand van de N 59 en is via een klein asfaltweggetje per auto goed te bereiken. Helaas is deze locatie ook per *openbaar vervoer* minder goed te bereiken. Aan de N 59 is ter hoogte van de de afslag Kerkwerve wel een bushalte(Connexxion, lijn 133) te vinden maar deze ligt op behoorlijke afstand van het weegbrughuisje en de natuurpaden in de Prunjepolders. Er is in de omgeving van 'de Heerenkeet' meer dan voldoende parkeerruimte aanwezig, maar er zijn geen gehandicaptenparkeerplaatsen.

4. Rondvaartboot “de Onrust” in Burghsluis.

De rondvaartboot “de Onrust” is afgemeerd in de oude landbouwhaven van Burghsluis, dat grenst aan de Oosterschelde. Komend vanaf Zierikzee/Haamstede is het haventje via de dijk, die begint bij ‘de Heerenkeet’ aan de N 59 *per auto* goed te bereiken. Deze plaats wordt niet aangedaan door het *openbaar vervoer*. Nabij de oude haven is meer dan voldoende parkeerruimte voor iedereen. De parkeerruimte is enkele tientallen meters vanaf de boot gelegen.

Het motorschip “de Onrust” is geschikt voor het sportvissen op de Oosterschelde maar wordt ook gebruikt om er rondvaarten door het nationale park te maken. De salon is geschikt voor 100 personen en heeft grote ramen, zodat ook rolstoelgebruikers goed naar buiten kunnen kijken.

Er is ook een bovendeck waar het met mooi weer goed toeven is.

De rondvaarten zijn gericht op de grote waterstaatkundige werken zoals de Oosterscheldekering maar ook de natuur en de ontwikkeling daarvoor krijgt alle aandacht. Het motorschip heeft zijn thuishaven in Burghsluis welk haventje niet ver is gelegen van de toeristische kustplaats Burgh-Haamstede.

Vanaf de dijk krijgt men via een *loopbrug* toegang tot de boot. Rolstoelgebruikers zullen hier enige hulp nodig hebben. Dat is ook bij de toegangsdeuren van de boot nodig door de aanwezige drempels.

De beneden- en overdekte ruimte van de boot is voor rolstoelgebonden mensen zeer goed bruikbaar. Handbewogen rolstoelen en scootmobielen hebben aan boord een

grote manoeuvreerruimte en zonder enige beperking het mogelijk aan tafels bij het raam plaats te nemen. De onderkant van het raam is 0,95 hoog en geeft voor rolstoelers een goed uitzicht over het water. Aan boord bevinden zich twee telescopen die goed bruikbaar zijn voor mensen met een beperking. Hierbij komt dat

de eigenaresse van de rondvaartboot niet alleen het vak van gastheerschap op meer dan een uitstekende wijze vervult (zeer vriendelijk en zeer gediensig) maar ook de opleiding IVN-gids heeft voltooid en daardoor een uitstekende uitleg (als het kan individueel) aan haar gasten geeft. Bij haar zal het de gasten tijdens de rondvaart over de Oosterschelde aan niets ontbreken. De bovenverdieping van de boot is niet bereikbaar voor rolstoelers.

Er is een beperkt toegankelijk toilet op de boot aanwezig (1.2 m. breed en 1,7 m. diep). Het toilet heeft een naar buiten draaiende deur. Een rolstoeler past in het toilet en dit is dan ook alleen met hulp bruikbaar. De rolstoel kan niet naast het toilet worden geplaatst om over te glijden naar de toiletpot. Voor

meer informatie kan men terecht op de website www.sportvisserijmoermond.nl

5. Het natuurpad in de Prunjepolders, Plan Tureluur:

Dit nieuwe natuurgebied is van alle kanten goed te bereiken. Dwars door het gebied loopt de N 57 en vanaf deze weg zijn via verschillende zijwegen, bv. Bij De Heerenkeet, Schelphoek en nabij Kerkwerve het zuidelijk en noordelijk deel van de Prunjepolder per auto goed te bereiken. Openbaar vervoer is er niet.

Met de auto kan over de doorgaande dijk worden gereden en heeft men een wijds gezicht over het gebied. Aan de noordzijde zijn op de dijk parkeerplaatsen gemaakt om vanuit de auto de vogels te kunnen bespieden. Vooral in de winter, als hier veel ganzen en met name de rotgans zijn neergestreken, is het ideaal om vanuit de auto alles wat leeft en bloeit te kunnen waarnemen. Bij de Plompe Toren en De Heerenkeet zijn *parkeerplaatsen* en wandelend en fietsend kan met het natuurpad in het natuurgebied gemakkelijk bereiken.

De *paden* naar de *uitzichttoren* en de *vogelkijkmuur* zijn half verhard en redelijk goed berijdbaar totdat bij het bruggetje -richting uitzichttoren- over een schor een klaphek opdoemt om de grote grazers tegen te houden. Het klaphek houdt ook de rolstoelgebruiker tegen. Voorts is hier een gevaarlijke situatie ontstaan omdat meteen na het klaphek het pad voor een deel is weggespoeld.

Daarenboven wordt het pad na de

uitzichttoren alsmaar slechter, hobbelig met grasgroei door leem en split. Met behulp van een begeleider zijn de klaphekken, die ook staan op het pad naar de vogelkijkmuur, te overwinnen. Eigenstandig lukt het een rolstoelgebruiker niet het klaphek te openen. De *uitkijktoren* is niet, en dat is helemaal niet erg, door een rolstoeler te gebruiken. Daarentegen is de *vogelkijkmuur* op enkele plaatsen geschikt voor mensen die van een rolstoel of scootmobiel gebruik moeten maken. Vlak bij deze vogelkijkmuur staat een mooi informatiebord welke vogels men zoal kan spotten.